بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

"અયેલોગોજો ઈમાન લાએહો ! જબ જુમઅ કે દિન નમાઝ કી અઝાન દી જાએ તો તુમ અલ્લાહ કે ઝિક્ર કી તરફ દોળપળો ઓર ખરીદ ફરોખ્ત છોળદો, યે તુમ્હારે લીએ બહેતર હય અગર તુમ જાનતે હો." (અલકુરઆન)

"જિસને જુમઅ કી નમાઝ સુસ્તીસે છોળદી અલ્લાહ તઆલા ઉસકે દિલ પર મહોર લગા દેતા હય." (હદીષ)

નમાઝે જુમઅ

ફઝાઈલ, અહકામ, આદાબ ઓર બાઝ ગલતીયોંકી નિશાન દીયાં

મુરત્તિબ :- અબુ અબ્દુશ્શકુર

નાશિર

"જમીય્યત અહલે હદીષ શહેર સુરત"

પહેલા માલ, મસ્જિદ અહલે હદીષ, શહેર સુરત

લુહાર શેરી, સગરામપુરા, સુરત-૩૯૫૦૦૨.

પેશે લફ્ઝ

અલ્લાહ તઆલાને ઉમ્મતે મોંહમદ (સ.અ.વ.) પર બહુત બળે બળે એહસાન કીએ હૈં. મિન જુમલા ઉન એહસાનો મે સે એક એહસાન જુમઅ કા દિન ઓર જુમઅ કી નમાઝ કા ભી હય. અલ્લાહ તઆલાને જુમઅ કા દિન હમારે લીએ 'ઈદ' કા દિન મુકર્રર કિયા હય. જુમઅ કે દિન કે ફઝાઈલ વ અહકામ સહીહ અહાદીષોં મે ભરે પળે હૈં. ''મરકઝી અહલેહદીષ હિન્દ, દેહલી'' સે શાએ હુવા ૧-૧૫ નવેમ્બર કા પન્દરહ રોઝા ''જરીદહ તરજુમાન'' મે એક મઝમુન જો, ''નમાઝે જુમઅ'' કે બારે મેં હય મેને પળહા. જો શેખ મોંહમદ સાલેહ અલમનજદ હિફઝુલ્લાહ સાહબ કા તહરીર કિયા હુઆ, ઓર ઉસકા તરજુમા અબૂ અદનાન મોંહમદ તૈયબ ભવારવી સાહબને કિયા હય. અકસર મુસલમાન જુમઅ કે દિન ઓર જુમઅ કી નમાઝ કી ફઝીલતોં સે ના વાકિફ હૈં. ઉન લોગોં કુ જુમક કે દિન ઓર ઉસકી ફઝીલતોં કો પહોંચાને કે લીએ યે મઝમુન મેને જરીદહ તરજુમાન મેસે નકલ કિયા હય. તાકે મુસલમાન જુમઅ કે દિન કી અહેમીય્યત ઓર ફઝીલતેં માલૂમ કરકે ઉસ પર અમલ કરે ઓર ષવાબ હાંસિલ કરે, ઓર મુજે ભી ઉસકા ષવાબ મિલતા રહે. ઈનશાઅલ્લાહ.

અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ હય કે વોહ હમ તમામ મુસલમાનોં કો જુમઅ કે દિન કી ફઝીલતેં સમજને કી ઓર ઉસ દિન ઝિયાદા મે ઝિયાદા નેક આઅમાલ કરને કી તૌફીક અતા કરે. આમીન.

તા. ૧૮-૧૨-૨૦૦૬ - મુરત્તિબબ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ફઝાઈલ, અહકામ, આદાબ ઓર બાઝ ગલતીયોંકી નિશાનદીયાં

અલહમદો લિલ્લાહે રબ્બિલ આલમીન વસ્સલાતો વસ્સલામો અલા સૈય્યદિલ અમ્બીયા વલ મુરસલીન. અમ્મા બઅદ:-

મુસલમાન ભાઈયો ! અલ્લાહ અઝઝ વજલને ઈસ ઉમ્મત કો બહુત સારી ખુશીશ્યાત ઓર અઝીમુશ્શાન ફઝાઈલ વ મહાદ સે નવાઝા હય. ઉન ખુશીશ્યાત મેસે એક ખુશીશ્યત યે હય કે અલ્લાહને ઈસ ઉમ્મત કો જુમઅ કે દિનસે નવઝા હય, જબકે યહુદ વ નસારા સે જુમઅ કે દિન કી અઝમત ઓર ફઝીલત કો મખફી રખા ગયા થા. હઝરત અબૂ હુરયરહ (રઝી.) કહેતે હૈં કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા " જો લોગ હમસે પહેલે થે ઉનસે અલ્લાહને જુમઅ કી અઝમત કો પોશીદહ રખાથા. ચુનાચે યહુદ કી ઈદ શનીચર કો ઓર નસારા કી ઈદ ઈતવાર કો ઠેરી. ફિર અલ્લાહ હમેં લેઆયા તો જુમઅ કે દિન હમારી રહનુમાઈકી. ગરઝ કે જુમઅ, સનીચર ઓર ઈતવાર ઈદ કા દિન કરાર પાયા. ઈસી તરહ કિયામત કે દિન વોહ લોગ હમસે પીછે રહીગે. હમ દુનિયા મે ઉનસે પીછે આનેવાલે હે, લેકિન કિયામત કે દિન સબસે પહેલે આઈગેં, ઓર તમામ મખલૂક સે પહેલે હમારા ફેસલા હોગા.'' (સહીહ મુસ્લિમ)

__જુમઅ ઈબાદત કા દિન__ : હાફિઝ ઈબ્ને કષીર (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જુમઅ કો જુમઅ ઈસ લીએ કહેતે હૈં કે યે જમઅ કા મશતક હય. ચુંકે મુસલમાન હફ્તે મે એક મરતબા બળી મસ્જીદોમે અલ્લાહ કી ઈબાદત કે લીએ જમઅ હોતે હૈં ચુંનાચે અલ્લાહ તઆલા મોઅમિનોં કો અપની ઈબાદત કે લીએ જમઅ હોને કા હુકમ દેતે હુએ ફરમાતા હય. ''અયે વોહ લોગ જો ઈમાનલાએ હો ! જુમઅ કે દિન નમાઝ કી અઝાન દી જાએ તો તુમ અલ્લાહ કે ઝિક્ર કી તરફ દોળ પળો'' (સુરઅ જુમઅ : ૯) મતલબ યે હય કે નમાઝ કે લીએ ચલપળો, ઓર સઈકા મતલબ દોળના નહિ હય કયું કે નમાઝ કે લીએ દોળકર જાના મના હય. હસન (રહ.) ફરમાતે હે કે અલ્લાહ કી કસમ ! યહાં યે હુકમ નહિ હય કે દોળ કર નમાઝ કે લીએ આવ કયું કે યે તો મના હય. બલ્કે નમાઝ કે લીએ સૂકૂન ઓર વકાર સે સાથ ચલને કા હુકમ આયા હય. તો સઈ સે મુરાદ દિલ, નિય્યત, ખુશુઅ વ ખુઝઅ હય. (તફસીર ઈબ્ને કષીર જી. ૪, ૩૮૫-૩૮૬)

અલ્લામા ઈબ્ને કૈય્યેમ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જુમઅ કા દિન ઈબાદત કા દિન હય. જુમઅ કે દિન કી બાકી દિનો પર અયસી ફઝીલત હય જયસે માહે રમઝાન કો બાકી તમામ મહીનો પર ફઝીલત હાંસિલ હય. ઈસમે કુબૂલીય્યતે દુઆ કી ઘળી, માહે રમઝાન મે 'શબે કદર' કી તરહ હોતી હય. (ઝાદુલ મઆદ ૧ - ૩૯૮)

ફઝાઈલે જુમઅ :

(૧) જુમઅ કા દિન તમામ દિનોસે બહેતર હય. હઝરત

અબૂહુરયરહ (રઝી.) સે રિવાયત હય કે નબી કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "સબસે બહેતર દિન જિસ્મે સૂરજ લુતુઅ હુવા જુમઅ કા દિન હય. ઈસી દિન આદમ (અ.સ.) કી પયદાઈશ હુઈ ઓર જન્નત મે દાખિલ કિએ ગએ ઓર ઈસી રોઝ ઉસસે નિકાલેગએ. ઓર કિયામત ભી જુમઅ કે રોઝ આએગી". (સહીહ મુસ્લિમ)

(૨) જુમઅ કે દિન ચુંકે જુમઅ કી નમાઝ પળીહ જાતી હય જો તમામ ફરાઈઝે ઈસલામ મે સે અહમ ફરીઝા હય, ઓર જુમઅ કે દિન મુસલમાનોં કા સબસે બળા મજમઅ હોતા હય. જિસને જુમઅ કી નમાઝ સુસ્તી સે છોળ દી અલ્લાહ તઆલા ઉસકે દિલ પર મહોર લગા દેતા હય જયસા કે ઉસ સહીહ હદીષ મે હય જિસકો ઈમામ મુસ્લિમને રિવાયત કિયા હય.

(૩) જુમઅ કે દિન એક ઘળી અયસી હોતી હય જિસમે દુઆ કુબૂલ હોતી હય હઝરતઅબૂ હુંરયરહ (રઝી.) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જુમઅ મે એક ઘળી અયસી હય કે મુસલામાન બન્દહ ઉસમે નમાઝ પળતે હુએ અલ્લાહ તઆલા સે જોભી સવાલ કરે અલ્લાહ તઆલા ઉસે ઝુરૂર કુબૂલ કરતા હય ઓર આપ (સ.અ.વ.) ને અપને હાથ કે ઈશારે સે ફરમાયા, યે ઘળી બહુત થોળીસી હય". (સહીહ બુખારી-મુસ્લિમ)

અલ્લામા ઈબ્ને કૈયમે (રહ.) ઈસ ઘળી કે મુતઅય્યન ઉલેમાઓકા ઈખ્તિલાફ ઝિકર કરને બાદ ફરમાતે હૈં, ઈન તમામ અકવાલ મે રાજેહ દો કૌલ હૈં, જો અહાદીસે

સહીહ યે શામિલ હૈં.

પહેલા કૌલ : ઈમામ કા મેમ્બર પર બેઠને સે લેકર નમાઝ ખતમ હોને તક હય, ઓર ઈસકી દલીલ હઝરત અબદુલ્લાબિન ઉમર (રઝી.) કી હદીષ હય કે નબી (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''વોહ ઘળી ઈમામ કે મેમ્બર પર બેઠને સે લેકર નમાઝ ખતમ હોને તક હય''. (સહીહ મુસ્લિમ)

દૂસરા કૌલ : વોહ ઘળી અસર કે બાદ સે લેકર ગુરૂબે આફતાબ તકકા વકત હય. ઓર યેહી કૌલ રાજેહ્ય. (ઝાકુલ મઆદ ૨, ૩૮૯-૩૯૦)

(૪) જુમઅ કે દિન સદકા ખયરાત કરના દૂસરે તમામ દિનો મે સદકા, ખયરાત કરને સે બહેતર હય. જીસ તરહ માહે રમઝાન મે સદકા ખયરાત કરના દૂસરે તમામ મહીનોં મે સદકા, ખયરાત કરને સે બહેતર હય. જયસા કે હજરત કઅબ (રઝી.) કી વોહ હદીષ હય જિસમે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''ઈસ દીન સદકા બહેતર હય દૂસરે દિનો મે સદકા કરને સે''. જુમઅ કા વોહ અઝીમ દિન હય કે ઉસ દિન અલ્લાહ અઝઝવજલ મોઅમિન બન્દો કો જન્નત મે અપના દીદાર નષીબ ફરમાઈ ગેં.

(૫) જુમઅ કા દિન વોહ દિન હય જિસમે ગુનાહ મઆફ કરદીએ જાતે હે. હઝરત સલમાન (રઝી.) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''જો શખ્શ જુમઅ કે દિન ગુસલ કરે ઓર જિસ કદર પાકી હો સકે હાસિલ

કરે, ફિર તેલ યા ખુશ્બૂ લગાએ, ફિર જુમઅ કે લીએ નિકલે, ઓર દો આદમીયોં કે બીચમે ન ઘુસે, ફિર અપની તાકતભર નમાઝ પળે, ફિર ખુતબે કે દૌરાન ખામોશ રહે તો ઉસકે ઈસ જુમઅ સે લેકર દૂસરે જુમઅ તકકે ગુનાહ બક્ષ દીએ જાતે હૈં''. (સહીહ બુખારી)

(૬) જુમઅ જે લીએ ચલનેવાલે કો ઉસકે હરએક કદમ પર એક સાલ કે રોઝે ઓર ઉસકે કિયામ કા ખવાબ મિલતા હય. હઝરત ઊસબિન ઊસ (રઝી.) રિવાયત કરતે હૈં કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''જો શખ્શ જુમઅ કે દિન નહાએ, ધોએ ઓર જલદી મસ્જિદ મે જાએ, ઓર ઈમામ કે નઝદીક રહે, ઓર ચુપચાપ રહે તો ઉસકે હર કદમ કે બદલે મે જો કદમ વોહ ઉઠાતા હય, ઉસકો એક સાલ કે રોઝે ઓર ઉસકી રાતોં કા કિયામ કા ષવાબ મિલતા હય. ઓર અલ્લાહ કે લીએ યે આસાન હય''. (મુસનદેઅહમદ, અસહાબે સુનન, ઈબ્ને ખુઝયમાને ઈસ હદીષ કો સહીહ કહા હય)

અલ્લાહો અકબર ! જુમઅ કે રોઝ હર કદમ પર એક સાલ કે રોઝે ઓર કિયામ કા ષવાબ મિલતા હય ! કહાં હૈં વોહ લોગ જો ષવાબ પાને કે સબકત (પહેલ) કરનેવાલે, ઓર ખુશ્બૂ સે મહફૂઝ હોનેવાલે લોગ ! યે અલ્લાહી કા ફઝલ હય કે જિસકો ચાહે દે ઓર વોહ બળા ફઝલવાલા હય.

(૭) જુમઅ કે દિન યા રાત મેં મરના અચ્છે ખાતમે કી અલામત હય. હઝરત અબદુલ્લાહ બિન ઉમર (રઝી.) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''જો

મુસલમાન જુમઅ કે દિન યા રાત મે મરજાતા હય તો અલ્લાહતઆલા ઉસે કબર કે અઝાબ સે બચા લેતા હય''. (મુસનદે અહમદ, તિરમિઝી, અલબાની (રહ.) ને ઈસ હદીષ કો સહીહ કહા હય)

જુમઅ કે અહુકામ વ આદાબ

અલ્લામા ઈબ્ને કૈયેમ (રહે.) ફરમાતે હે કે જુમઅ કે દિનકી અઝમત ઓર અહેમિય્યત કે પેશે નઝર નબી કરીમ (સ.અ.વ.) કા યે મઅમૂલ (તરીકા) થા કે આપ (સ.અ.વ.) ઉસ દિન અયસી ઈબાતેં કરતે થે જો દૂસરે દિનોં મે અયસી ઈબાદતેં નહિ કરતે થે. ઓર ઉલેમાઓ કા ઈખ્તિલાફ હય કે જુમઅ કા દિન અફઝલ હય યા અરફે કા દિન. (ઝાદુલ મઆદ ૧, ૩૭૫)

(૧) મુસ્તહિબ હય કે ઈમામ જુમઅકી નમાઝે ફજર મેં સુરહ સજદહે ઓર 'સુરહ દહર' કામિલ પળેહ જયસા કે નબી કરીમ (સ.અ.વ.) પળહતે થે. થોળી થોળી પળહને પર ઈકતિફા ન કરે, જિસ તરહ બઅઝ ઈમામ કરતે હેં.

(૨) મુસ્તહિબ હય કે મુસલમાન જુમઅ કે દિન નબી કરીમ (સ.અ.વ.) પર કસરત સે દૂરૂદ પળેહ. જયસા ઊસ બિન ઊસ (રઝી.) રિવાયત કરતે હેં કે નબી કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''સબસે બહેતરીન દિન જુમઅ કા દિન હય, ઈસી દિન આદમ (અ.સ.) કી પયદાઈશ હુઈ ઓર ઈસી દિન ઉનકી વફાત હુઈ. ઈસી

દિન સૂર ફૂંકા જાએગા, ઈસી દિન લોગ બેહોશ હોંગે પસ તુમ લોગ ઉસ દિન મેરે ઉપર કસરત સે દૂરૂદ ભેજા કરો, ઈસ લીએ કે તુમ્હારે ભેજે હુએ દૂરૂદ મુજે પેશ કીએ જાતે હૈં''. (મુસનદે અહમદ, અસહાબે સુનન, અલ્લામા નૂદી (રહ.) ને ઈસ હદીષ કો સહીહ કહા હય, ઓર મનઝરીને ને હસન કહા હય)

(૩) નમાઝે જુમઅ હર મુસલમાન આઝાદ, મુકીમ, બાલિગ પર ફર્ઝ હય. ગુલામ ઓર ઓરત પર જુમઅ કી નમાઝ ફર્ઝ નહિ હય. અલબત્તા ઈનમે સે જો નમાઝ મે શરીક હો જાએ તો ઉસકી નમાઝ દુરૂસ્ત હોગી. બાઝ ઉઝરોં જયસે બીમારી ઓર ડરખૌફ વગયરહ કે બાઅસ નમાઝે જુમઅ સાકિત હો જાએગી. (અલ શરહલ મમતઅ જી-૫, ૭-૨૪)

(૪) નમાઝે જુમઅ કે લીએ જદલી જાના મુસ્તિહબ હય. યે સુન્નત ખત્મ હોતી જા રહી હય. અલ્લાહ ઉસ પર રહમ કરે જો ઈસ સુન્નત કો ઝિન્દહ કરે. હઝરત અબૂ હુરયરહ (રઝી.) સે રિવાયત હય કે નબી કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''જબ જુમઅ કા દિન આતા હય તો ફરશ્તે મસ્જિદ કે દરવાઝે પર ખળે હોજાતે હૈં ઓર સબસે પહેલે આનેવાલે કા નામ લિખતે હૈં ફિર ઉસકે બાદ આનેવાલોં કા તરતીબવાર નામ લિખતે હૈં. જુમઅ કે દિન પહેલે પહેર આનેવાલે કે મિસાલ અયસી હય કે જયસે કોઈ એક ઊંટકી કુરબાની કરે, ઈસકે બાદ જો આએ વોહ અયસા હય જો ગાય કી કુરબાની

કરે, ઉસકે બાદ જો આએ વોહ અયસા હય જયસે કોઈ મેંહઢે કી કુરબાની કરે. ઉસકે બાદ જો આએ વોહ અયસા હય જયસે કોઈ મૂરઘી કી કુરબાની કરે. ઉસકે બાદ જો આએ વોહ અયસા હય જયસે કોઈ અલ્લાહકી રાહમે અન્ડા દે. ફિર ઈમામ ખુતબે કે લીએ નિકલતા હય ઓર મેમ્બર પર બેઠતા હય તો ફરિશતે આઅમાલ નામા (દફતર) લપેટ દેતે હૈં ઓર બેઠ કર ખુતબા સુનતે હૈં''. (સહીહ બુખારી - મુસ્લિમ)

મેરે ભાઈઓ ! કહાં હૈં નેકીઓ મે સબકત (જલદી) કરનેવાલે લોગ ? કહાં હૈં નમાઝો મે જલદી કરનેવાલે લોગ ? કહાં હે અઝમ વ હિમ્મતવાલે લોગ ?

(૫) ખુત્બે કે લીએ ખામોશી ઈખ્ત્યાર કિએ રખના ઓર ખુત્બેમે કહી જાનેવાલી બાતોં પર ધ્યાન રખના વાજિબ હય. હઝરત અબૂ હુરયરહ (રઝી.) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''જુમઅ કે દિન જબ ઈમામ ખુત્બા દે રહા હો ઓર તૂને અપને સાથીસે કહા કે ખામોશ રહો, તો તૂને ભી લગ્વ (બેકાર) કામ કિયા. (બુખારી-મુસ્લિમ). ઈમામ અહમદ (રહ.) કી રિવાયત મે ઈતના ઈઝાફા હય કે ''જિસને લગ્વ (બેકાર) કામ કિયા ઉસકા જુમઅ મે કુછ હિસ્સા નહિ'', સુનન અબી દાઉદ શરીફ કે હદીષ મે હય કે ''જિસને લગ્વ (બેકાર) કામ કિયા યા લોગોં કી ગરદને ફલાંગી તો ઉસકે લીએ યે ઝુહર કી નમાઝ હોગી''.

(૫) જુમઅ કે દિન સુરહ 'કહફ' પળહના મુસ્તિહબ હય.

હઝરત અબૂ ખુદરી (રઝી.) સે રિવાયત હક કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જો શખ્શ જુમઅ કે દિન સુરહ 'કહફ' કી તિલાવત કરે તો ઉસકે લીએ દો જુમઓં કે દરમ્યાન નૂર જગમગાતા રહેગા (હાકિમ, બયહકી, અલબાની (રહ.) ને ઈસ હદીષ કો સહીહ કહા હય".)

(૬) જિન લોગો પર જુમઅ ફર્ઝ હય ઉનકે લીએ જુમઅ કે દિન જુમઅ કા વકત દાખિલ હો જાને કે બાદ સફર કરના જાએઝ નહિ. (ઝાદુલ મઆદ. ૧-૩-૮૨)

(૭) સિર્ફ જુમઅ દિન કો રોઝે કે લીએ મખસૂસ કરના મકરૂહ હય. હઝરત અબૂ હુરયરહ (રઝી.) સે રિવાયત હય કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જુમઅ કી રાત કો કિયામ કે લીએ, ઓર જુમઅ દિન કો રોઝે કે લીએ મખસૂસ ન કરો, મગર યે કે જુમઅ અયસી તારીખ કો પળ જાએ જિસકો તુમમે સે કોઈ રોઝા રખતા હો" (સહીહ મુસ્લિમ) -"અગર ખાસ જુમઅ કા રોઝા રખનાહી હો તો ઉસકે પહેલે યા બાદ કા દિન મિલા કર દો રોઝે રખના ચાહીએ." (બુખારી - મુસ્લિમ) .

(૮) જુમઅ કી સુન્નત કે મુતઅલ્લીક યે સાબિત હય કે નબી (સ.અ.વ.) જુમઅ કે બાદ દો રકઅત પળાહ કરતે થે (બુખારી - મુસ્લિમ). ઓર યે ભી સાબિત હય કે આપ (સ.અ.વ.) ને હુકમ દિયા કે "જો શખ્શ જુમઅ કે બાદ નમાઝ પળહના ચાહે વોહ ચાર રકઅત

પળેહ'' (મુસ્લિમ) ઈસહાક (રહ.) કહેતે હૈં કે અગર મસ્જિદ મે સુન્નત પળહના ચાહે તો ચાર પળહે, ઓર ઘરમે પળહના ચાહે તો દો રકઅત પળે (અલહદાઈક ઈબ્ને જૂઝી જી-૨-૧૮૩)

(૯) જુમઅ કે દિન ખુત્બે કે દૌરાન જબ મુસલમાન દાખિલ હો તો બેઠને સે પહેલે હલકી સી દો રકઅત નમાઝ પળેહ. હઝરત જાબિર બિન અબદુલ્લાહ (રઝી.) રિવાયત કરતે હૈં કે સલૈક ગતફાની જુમઅ દિન આએ ઓર નબી (સ.અ.વ.) ખુત્બા દે રહેયે, ઓર વોહ બેઠ ગએ. તો નબી (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''જબ તુમમે સે કોઈ જુમઅ દિન મસ્જીદ પહોંચે ઓર ઈમામ ખુત્બા દે રહા હો તો ઉસે ચાહીએ કે દો રકઅત નમાઝ પળેહ ફિર બેઠે''. (સહીહ મુસ્લિમ)

(૧૦) મુસ્તહિબ યે હય કે ઈમામ જુમઅ કી નમાઝ મે 'સુરહ આઅલા' ઓર 'સુરહગાશિયા' યા 'સુરહજુમઅ' ઓર 'સુરહમુનાફિકૂન' પળેહ. ક્યું કે નબી (સ.અ.વ.) જુમઅ કી નમાઝ મે ઈન સુરતોં કો પળાહ કરતે થે (સહીહ મુસ્લિમ)

જુમઅ કે મુતઅલ્લિક હમારી ગલતીયાં

નમાઝીયોં કી ગલતીયાં : (૧) કુછ લોગોં કા નમાઝે જુમઅ કા છોળના ઓર ઉસમે સુસ્તી બરતના, જબકે નબી (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ''લોગ જુમઅ છોળને બાઝ આ જાએં વરના અલ્લાહ તઆલા ઉનકે દિલો પર મહોર લગા

દેગા ઓર ગાફિલોં મે શુમાર હો જાઈગેં''. (સહીહ મુસ્લિમ)

(૨) જુમઅ કી રાત કો દેર જાગતે રહે જો નમાઝે ફજર છૂટને કા સબબ બન જાએ. અયસી સુરતમે અયસા શખ્શ જુમઅ કે દિન કા કબીરહ ગુનાહ કા ઈરતિકાબ કરનેવાલા શુમાર હોગા જબકે નબી (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં ''અલ્લાહ કે નઝદીક તમામ નમાઝોં સે બહેતર જુમઅ કી નમાઝ જમાઅત કે સાથ સુબહકી નમાઝ પળહના હય''. (અલસિલસિલતુસ્સહીયા - ૧૫૬૬)

(૩) જુમઅ કે બાદ અઝાન હો જાને બાદ ભી ખરીદ - ફરોખ્ત જારી રખના જબકે અલ્લાહતઆલા ને ફરમાયા ''અયે લોગો જો ઈમાન લાએહો ! જબ જુમઅ કે દિન નમાઝ કી અઝાન દી જાએ તો તુમ અલ્લાહ કે ઝિક્ર કી તરફ દોળપળો, ઓર ખરીદ ફરોખ્ત છોળદો, યે તુમ્હારે હકમે બહુત બહેતર હય અગર તુમ જાનતે હો'' (સુરહ જુમઅ-૯). હઝરત અબદુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રઝી.) ઈસ આયત કી તફસીર મે ફરમાતે હે કે ''જુમઅ કી અઝાન હોને બાદ ખરીદ-ફરોખ્ત હરામ હય''.

(૪) જુમઅ કે દિન બાઝ માસીયતેં (ગુનાહ) કરકે અલ્લાહ કી ઈબાદત કરના, જયસાહે બાઝ લોગોં કા જુમઅ કે દિન દાળીહ મુંડને કી આદત બના લેના, યે સમજકર કે દાળીહ મૂંડના કમાલ નઝાફત હય. (વયસેહી દાળીહ મૂંડના, મૂંડવાના હરામ હય.)

(૫) બાઝ લોગોં કા અગલી સફોં કો છોળકર પીછલી સફોં મે બેઠના, ઓર બાઝ લોગોં કા મસ્જીદ કે અંદર જગે

ખાલી હોને કે બાવજુદ મસ્જીદ મે મીલીહુઈ (બહાર) જગોં મે બેઠના. મસ્જીદ મે તરતીબવાર બેઠના બહુત ઝુરૂરી હય. પહેલી અગલી સફકો ભરના, ફિર દૂસરી, તીસરી વગયરહ સફો કો ભરના ચાહીએ, તાકે આનેવાલે લોગોં કો જગે ખાલી હોનેકી વજેસે ગરદને ન ફલાગના પળે.

(૬) ગરદને ફલાંગના, દો આદમીયોં કે દરમ્યાન ધુસના, બેઠનેવાલોં કો તકલીફ દેના ઓર ઉનપર તન્ગી કરના. રસુલ (સ.અ.વ.) ને એક શખ્શ જો જુમઅ કે દિન અપને ખુત્બે કે દોરાન લોગોં કી ગરદને ફલાંગ રહાથા ફરમાયા ''બેઠ જાઓ તુમને દેર લગાઈ ઓર લોગોં કો ઈઝાદી''. (સહીહ ઈબ્ને માજા)

(૭) અઝાન હોને બાદ બિલા ઉઝ્ર મસ્જીદ સે નિકલના.

(૮) ખુત્બે સે બે તવજ્જહી બરતના ઓર ખતીબ કી બોતોં કો ન સુન્ના. આરામ સે અપને દોનો ઘૂંટનો કો ખળે રખકર ગોટવાલ કર નીંદ લેના.

(૯) દોરાને નમાઝ મે કસરત સે બેકાર હરકત કરના. ઈમામ કે સલામ ફેરતે હીં મસ્જિદ સે જલદી બહાર નિકલના ઓર દરવાઝે પર ભીળ લગાના.

ખતીબોંકી ગલતીયાં

(૧) ખુતબા લમ્બા ઓર નમાઝ મુખ્તસર : હઝરત અમ્માર (રઝી.) રિવાયત કરતે હૈં કે રસુલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "આદમી કી લમ્બી નમાઝ ઓર મુખ્તસર ખુતબા ઉસકી દાનાઈકી અલામત હય". પસ નમાઝ લમ્બી ઓર ખુતબા મુખ્તસર કરો. કયું કે બાઝ બ્યાન જાદુ કે અસરવાલે હોતે હૈં. (સહીહ મુસ્લિમ)

(૨) ખુતબે કે લીએ અચ્છી તરહ તૈયારી ન કરના, હાલાતે હાઝિરા કે મુતાબિક મવઝુઅ ઈખ્ત્યાર ન કરના ઓર ખુતબા ન દેના - ખતીબોં કો ચાહીએ કે લોગોં કો દીની મઅલૂમાત સે આગાહ કરના ચાહીએ ઓર નેકીઓં કે કામો તરફ રગબત દિલાના, ગુનાહો કે કામોં સે અલ્લાહ કે અઝાબ સે ડરાના ચાહીએ.

(૩) ખુતબે કે દૌરાન કુરઆન ઓર સહીહ અહાદીષ સે દલીલ પેશ ન કરના. બલ્કે ઝઈફ, મવઝુઅ અહાદીષ, ઓર ગલત કિસ્સે, કહાનીયોં સે દલીલ પેશ કરના.

(૪) ખુતબે મેં <u>'સુરહ કાફ'</u> કા નપળહના - હઝરત હારિસ બિન નોઅમાન કહેતી હૈં કે મેને <u>"કાફ • વલકુરઆનુલ મજીદ"</u> રસુલે કરીમ (સ.અ.વ.) સે સુન કર યાદ કી હય. આપ (સ.અ.વ.) હર જુમઅકો 'સુરહ કાફ' પળહ કર ખુતબા દીયા કરતે થે (સહીહ મુસ્લિમ), આજ યે સુન્નત ખતીબોસે મિટ ચુકી હય, ઈલ્લા માશાઅલ્લાહ ! કભી કોઈ ખતીબ પળહતા ભી હય તો 'સુરહ કાફ' કી શુરૂ કી તીન ચાર આયતે યા એક રૂકૂઅ પળહતા હય, યે સુન્નત કે ખિલાફ હય.

આખિર મે દુઆ હય કે અલ્લાહતઆલા હમ સબકો જુમઅ દિન કી ફઝીલતેં ઓર ઉસકી અહેમ્મિયત કો સમજને ઓર ઉસ દિન નેક આમાલ કરનેકી તૌફીક અતા કરે.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

નમાઝ કહેતી હૈ...

ભૂલતા હૈ જબ જબ ભી મુઝ કો યે ઈન્સાન
હોતા હૈ તબ ખુદા ઉસ સે જરૂર નારાઝ

હુ મૈં સુબ્હ-શામ દો-દો પહર એક રાત
ફિર ભી ભૂલતા હૈ મુઝ કો યે કમનસીબ ઈન્સાન

ઠંડક હું મેં હુઝુર કી આંખો કી સુતુન હું દીન કા
અદા કરના મુઝ કો તુ એક વક્ત ભી ન ભુલના

''નમાઝ કહતી હૈ'' સબ કો એક હી બાત
કામિયાબ રહેગા હર મંઝીલ કો કર લે મુઝે ઈખ્તિયાર

દઅવત દે દે ''ઈકબાલ'' સબ કો તુ ફિર એક બાર
માને યા ન માને લોગ યહી હૈ અંબિયા કી આવાઝ

આમીન.

સૂરજ પ્રિન્ટર્સ : ચોગાન શેરી, સગરામપુરા, સુરત. (M): 98253 52338